

OBSAH

SLOVO K ČTENÁŘŮM

Jiří Neustupný 7

VĚDA O PRAVĚKU A JEJÍ PRACOVNÍ METODY

Jiří Neustupný 9

VZNIK ČLOVĚKA A PRVOBYTNÉ SPOLEČNOSTI 31

SBĚRAČI POTRAVY A LOVCI – STARÝ A STŘEDNÍ PALEOLIT

Jiří Neustupný 33

Přírodní prostředí nejstarších dějin 33

Nositelé nejstarších dějin – první lidé 37

První výrobci nástrojů v našich zemích – pitekantropové 41

Dějiny neandertálců 46

POČÁTKY PRVOBYTNÉ RODOVÉ SPOLEČNOSTI

MATRIARCHÁLNÍ 51

LOVCI STÁDNÍ ZVĚŘE – MLADÝ PALEOLIT

Jiří Neustupný 53

Szeletien a aurignacien 53

Gravettien 59

Madeleinské období (pozdní gravettien) 73

LOVCI, RYBÁŘI, SBĚRAČI – MEZOLIT

Jiří Neustupný 78

PRVNÍ ZEMĚDĚLCI – NEOLIT

Jiří Neustupný 83

- Původ zemědělství a neolitu ve střední Evropě 83
- Kultura s volutovou keramikou 85
- Kultura s vypíchanou keramikou 96
- Kultura bukovohorská 103
- Potiská kultura 105
- Kultury lengyelského okruhu 106

PRVOBYTNÁ RODOVÁ SPOLEČNOST PATRIARCHÁLNÍ 121

ROLNÍCI A CHOVATELÉ STÁD – ENEOLIT

Jiří Neustupný 123

- Kultura nálevkovitých pohárů 125
- Kultura s kanelovanou keramikou 134
- Kultura jevišovicko-řivnáčská 144
- Kultura se šňůrovou keramikou 156
- Kultura zvoncovitých pohárů 165

PRVNÍ KOVOLITCI – STARŠÍ DOBA BRONZOVÁ

Ivan Hásek 175

- Počátky bronzové civilizace 175
- Únětická kultura 178
- Počátky bronzové doby na Slovensku 191
- Skupina východoslovenských mohyl 191
- Šňůrová keramika typu Zlota 193
- Nagyrévská kultura typu Čaka 194
- Nitranská skupina 195
- Hurbanovský typ 196
- Hatvanská kultura 196
- Otomanská kultura 197
- Maďarovská kultura 203
- Kultura se severopanonskou inkrustovanou keramikou 207
- Věteřovský typ 209

BOJOVNÝ LID MOHYLOVÝ – STŘEDNÍ DOBA BRONZOVÁ

Ivan Hásek 215

- Mohylová kultura 216
- Piliňská kultura 223

POČÁTKY LIDU POPELNICOVÝCH POLÍ – MLADŠÍ DOBA BRONZOVÁ

Jitka Hralová 227

- Kultura lužická 227

ROZMACH BRONZOVÉ VÝROBY – POZDNÍ DOBA BRONZOVÁ

Jitka Hralová 236

- Starší období halštatské 236
- Kultura slezskoplatěnická (slezská fáze) 237
- Kultura knovízská 244
- Kultura milavečská 250
- Velatická kultura 253
- Podolská kultura 258
- Poměry na východním Slovensku 261

ROZPAD RODOVÉ PATRIARCHÁLNÍ SPOLEČNOSTI – VOJENSKÉ DEMOKRACIE 263

PRVNÍ VÝROBCI ŽELEZA – MLADŠÍ OBDOBÍ HALŠTATSKÉ

Jitka Hralová 265

- Mladší období halštatské 265
- Slezskoplatěnická kultura (platěnická fáze) 266
- Bylanská kultura 273
- Halštatská mohylová kultura 280
- Horákovská kultura 285
- Sereďská skupina 290

NOVÝ UMĚLECKÝ SLOH – OBDOBÍ HALŠTATSKO-LATÉNSKÉ

Jiří Břeň 292

- Jihočeská mohylová kultura v době laténské 292
- Turnovský typ kultury popelnicových polí 297
- Žárové hroby cítolibského typu 299
- Žárové hroby hořejanského typu 301
- Skytsko-halštatský okruh na Slovensku 304

KELTSKÉ CIVILIZAČNÍ IMPULSY – STARŠÍ A STŘEDNÍ DOBA LATÉNSKÁ

Jiří Břeň 308

- Historičtí Keltové 308
- Podmokelská skupina žárových pohřebišť laténských 319

NAŠE NEJSTARŠÍ MĚSTA – MLADŠÍ DOBA LATÉNSKÁ

Jiří Břeň 324

- Kultura keltských oppid 324
- Žárové hroby kobylského typu 335
- Žárové hroby a osady stradonického rázu v jižních Čechách 338
- Laténsko-dácké osídlení na Slovensku 340
- Kultura púchovská 342

GERMÁNI VE STYKU S ŘÍMSKOU ŘÍŠÍ – DOBA ŘÍMSKÁ

Jiří Břeň 345

Historie doby římské 345

Římská hranice – *limes romanus* – na území ČSR 348

Germánské osídlení ve starší době římské 351

Germánské osídlení v mladší době římské 360

DĚJINNÝ NÁSTUP SLOVANŮ – DOBA TZV. STĚHOVÁNÍ
NÁRODŮ

Jiří Břeň a Rudolf Turek 366

Historie tzv. doby stěhování národů (*J. B.*) 366

Kulturní vývoj po zániku říše římské (*J. B.*) 368

Vpád Hunů (*J. B.*) 372

Konec germánského osídlení (*J. B.*) 373

Otázka původu Slovanů (*R. T.*) 380

Počátky slovanského osídlení (*R. T.*) 381

SLOVANÉ A AVAŘI – STARŠÍ DOBA HRADIŠTNÍ

Rudolf Turek 386

NA PRAHU FEUDALISMU 411

ŘÍŠE VELKOMORAVSKÁ – PRVNÍ FÁZE STŘEDNÍ DOBY
HRADIŠTNÍ

Rudolf Turek 413

NOVĚJŠÍ LITERATURA K PRAVĚKU ČESKOSLOVENSKA 451

SEZNAM VYOBRAZENÍ V TEXTU 465

SEZNAM VYOBRAZENÍ NA TABULKÁCH 480